



Agnieszka KOZIEŁ*

Nowe prawo wodne – istotne zmiany systemowe i ich wpływ na działalność geologiczno-górnictwą

Streszczenie: Procedowana aktualnie regulacja nowej ustawy Prawo wodne podyktowana jest koniecznością pełnej implementacji do krajowego porządku prawnego Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE oraz Dyrektyw powiązanych. Stało się to przyczynkiem dla projektodawcy do wprowadzenia zmian o charakterze systemowym w obszarze szeroko rozumianego gospodarowania wodami w ramach usług wodnych, obejmującego zarówno zadania publiczne w zakresie gospodarki wodami, w tym planowanie oraz reglamentację korzystania z wód; jak również gospodarkę wodami, w znaczeniu wykonywania zarządu zasobami wód, w tym przedmiotem własności Skarbu Państwa (obszar regulacji prywatnoprawnych obejmujący zakres regulacyjny prawa cywilnego w dominium).

Autor przedstawia charakterystykę wybranych nowych instytucji i rozwiązań dotyczących takich istotnych zagadnień jak: wprowadzenie definicji usług wodnych, zagadnienia własności wód i zarządu wodami, system organizacyjno-prawny ukształtowany zgodnie z przyjętą zasadą centralizmu przez jedną, tworzoną w tym celu jednostkę PGW Wody Polskie, administracyjnoprawny system reglamentacji (zgody wodnoprawne), system świadczeń publicznoprawnych i cywilnoprawnych (instrumenty ekonomiczno-prawne) zapewniający realizację zasady zwrotu kosztów usług wodnych. W *resume* przedstawiono zidentyfikowane nowe obowiązki i ryzyka w działalności geologiczno-górnictwej związane z wejście w życie nowego prawa.

Słowa kluczowe: nowe prawo wodne, działalność geologiczno-górnictwa, ryzyka, zgoda wodnoprawna, opłaty

The New Water Act – significant changes in the system and its impact on geological and mining business activity

Abstract: The preparation of the draft Water Law Act by the Ministry of Environment is dictated, among others, by the need to fully implement into national law the Water Framework Directive 2000/60/EC and related environmental directives, in particular Directive 2007/60/EC on the assessment and management of flood risks. As the result, the draft's authors introduced broader systemic changes in the area of water management in the context of water services and various forms of water use, including its pollution and protection. The new regulation comprehen-

* Kancelaria JURIS Sp. z o.o., Warszawa.

sively covers both the public tasks in the field of water management, including planning and control of water use as well as water management understood as managing water resources, including the property of the State Treasury (area of private law regulations covering the regulatory scope of civil law in dominium).

The author presents the characterization of selected legal issues relevant from the point of view of the changing or re-shaped institutions, entities and procedures as well as the strengths and weaknesses of these new institutions, entities and procedures and the solutions relating to the following aspects: definition of water services, water ownership and water management, organizational and legal system formed – according to the adopted principle of centralism – by one unit created especially for this purpose, i.e. PGW Wody Polskie (Polish Waters), administrative and legal control system (permits required by Water Law Act) and the system of economic instruments designed to ensure that the principle of reimbursement for services water is implemented.

The summary identifies new responsibilities and risks in the geological and mining area related to the entry into force of the new law.

Keywords: New Water Act, geological and mining activity, risks, water permission, charges

Wstęp – charakter i zakres przedmiotowy zmian

Zagadnienia szeroko rozumianego gospodarowania wodami reguluje obowiązująca od 14 lat w systemie prawa ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. 2015.469) wraz z ustawami powiązаныmi (Dz.U. 2016.672; Dz.U. 2011.163.981; Dz.U. 2015.139) i aktami wykonawczymi do nich. W czerwcu bieżącego roku Ministerstwo Środowiska wdrożyło formalnoprawną procedurę prac nad nową ustawą prawo wodne, przedkładając projekt aktu normatywnego w tym przedmiocie (Projekt Rozporządzenia 2016). Z uwagi na trwające końcowe prace legislacyjne¹, w dalszej części autor posługuje się terminem „projekt” z zastrzeżeniem, że ostateczny kształt projektowanego aktu prawnego może jeszcze ulec zmianie w trakcie prac nad ustawą w Sejmie.

Z uwagi na systemowy charakter wprowadzanych zmian, wejście w życie nowej ustawy² stanowić będzie *de facto* **reformę gospodarki wodnej** podyktowaną przede wszystkim koniecznością pełnej implementacji do krajowego porządku prawnego Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE (dalej: RDW).

Z założeń Dyrektywy wynika, że nadrzędnym jej celem jest **zapewnienie ochrony wód pod względem jakościowym przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju**, a także pomocniczości i obiektywizmu.

Dyrektywa, w duchu przywołanych wyżej zasad, stanowi że:

- zróżnicowanie uwarunkowań i potrzeb w zakresie gospodarowania wodą powinno być uwzględniane podczas planowania i realizacji działań celem zapewnienia ochrony i zrównoważonego korzystania z wód w ramach dorzecza,
- decyzje powinny być podejmowane jak najbliżej miejsca, w którym woda narażona jest na negatywne oddziaływanie lub korzystanie,
- programy działań powinny być dostosowane do warunków regionalnych i lokalnych,
- konieczna jest ścisła współpraca i spójność działań na poziomie wspólnotowym,

¹ Na dzień składania niniejszego artykułu, projekt, po dalszych uzgodnieniach międzyresortowych i pracach w ramach Komitetu stałego Rady Ministrów, w założeniach Wnioskodawcy miał zostać skierowany do Sejmu we wrześniu br.

² 1 stycznia 2017.

państw członkowskich oraz lokalnym, a także informowanie i zaangażowanie opinii publicznej,

- państwa członkowskie zapewnią odpowiednie uzgodnienia administracyjne, w tym określenie właściwej władzy, w celu stosowania zasad Dyrektywy w każdym obszarze dorzecza leżącym na ich terytorium.

Pełna implementacja Ramowej Dyrektywy Wodnej oznacza zapewnienie kompleksowej oraz zintegrowanej regulacji gospodarowania wodami i korzystania z wód. System zarządzania wodami powinien uwzględniać:

- gospodarowanie zasobami wód i środowisk zależnych od wody na obszarach zdefiniowanych przede wszystkim względami hydrografii,
- zasoby wodne wód powierzchniowych i podziemnych na zdefiniowanych obszarach należy traktować jako całość,
- w gospodarowaniu wodnymi zasobami zdefiniowanych obszarów powinno uwzględniać się wszystkie rodzaje oddziaływań na te zasoby, wszelkiego rodzaju użytkowników,
- zasobami wodnymi zdefiniowanego obszaru należy tak skutecznie zarządzać, aby osiągać zgodność z normami stanu (szczególnie stanu ekologicznego),
- za stan zasobów zdefiniowanego obszaru powinien odpowiadać jeden podmiot, posiadający odpowiednio szeroki zakres kompetencji, ale również możliwość stosowania narzędzi prawnych, organizacyjnych i ekonomicznych, a także wyposażony w kompleksowe informacje o zasobach obszaru,
- nad służbami wodnymi powinny sprawować efektywny nadzór: administracja państwowa i samorządowa, przedstawiciele sił społecznych,
- wszyscy użytkownicy zasobów wód i środowisk związanych z wodą powinni ponosić koszty utrzymywania ich w stanie określonym odpowiednimi normami (zasada „zanieczyszczający” lub „użytkownik” płaci). System zarządzania wodami w układzie zlewniowym (dorzecza) powinien być powiązany z odpowiednią konstrukcją instrumentów ekonomicznych.

Przytoczone powyżej cele Dyrektywy, determinujące sposób organizacji struktury zarządu wodami, nie znajdują w pełni odzwierciedlenia w aktualnie obowiązującym polskim systemie zarządzania wodami.

Zakładany przez ustawodawcę zakres reformy gospodarki wodnej zmierza zatem do wprowadzenia w obszarze regulacji nowej ustawy – Prawo wodne instrumentów zapewniających osiągnięcie celu Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE. Jest nim pełna realizacja zlewniowej polityki gospodarowania wodami, spełniającej kryteria funkcjonalności i bezpieczeństwa oraz zrównoważonego rozwoju, efektywności ekonomicznej, trwałości ekosystemów i akceptacji społecznej zgodnie z zasadą zrównoważonego gospodarowania wodami, w tym także z gospodarczym korzystaniem z zasobów wodnych.

W ramach wypełnienia warunkowości *ex-ante* uruchomienia środków pochodzących z programów operacyjnych Unii Europejskiej na lata 2014–2020 oraz zgodnie z art. 9 Ramowej Dyrektywy Wodnej, projekt wprowadza systemowe rozwiązanie zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi oparte na systemie usług wodnych, co oznacza wprowadzenie katalogu nowych instrumentów ekonomicznych. Projekt zawiera również nową, zcentralizowaną strukturę gospodarki wodnej, a także wprowadza istotne zmia-

ny w dotychczas funkcjonującym systemie reglamentacyjnym (instytucja zgody wodno-prawnej).

Poniżej przedstawiono charakterystykę wybranych nowych rozwiązań przewidzianych w projekcie, ograniczając się do tych najistotniejszych, o charakterze systemowym, z uwagi na rozległy zakres przedmiotowy materii ustawy (projekt liczy ponad 500 artykułów).

1. Wybrane nowe instytucje – charakterystyka

1.1. Definicja usług wodnych

RDW zawiera definicję normatywną „usług wodnych” (Dz.U.L 327, 22.12.2000), pod pojęciem których rozumie się wszystkie usługi, które gospodarstwom domowym, instytucjom publicznym lub każdej działalności gospodarczej umożliwiają:

- pobór, piętzenie, magazynowanie, uzdatnianie i dystrybucję wód powierzchniowych lub podziemnych,
- odbieranie i oczyszczanie ścieków, które następnie odprowadzane są do wód powierzchniowych.

W ramach implementacji RDW do krajowych porządków prawnych w państwach członkowskich UE funkcjonują różne definicje „usług wodnych”: wąska – ograniczona do tradycyjnych usług zaopatrywania w wodę pitną i usług kanalizacyjnych/odprowadzania ścieków i definicja szersza – obejmująca wszelkie zmiany wprowadzane przez człowieka w systemie hydrologicznym, które służą danemu sposobowi wykorzystania wody (np. zaporą wzniesioną celem wytwarzania energii traktowana jest jako usługa wodna świadczona na rzecz spółki energetycznej). Ujęcie i zakres definicji, który rzutuje na ustalanie cen wody w UE powodując ich istotne zróżnicowanie w poszczególnych krajach Wspólnoty, stanowi również obszar sporny związany z wdrażaniem RDW. Obecnie Komisja Europejska bada i/lub proceduje przypadki kompletności definicji usług wodnych w siedmiu państwach członkowskich UE: Austria, Belgia (region Flandria), Dania, Finlandia, Węgry, Holandia i Szwecja ([Komunikat Komisji Europejskiej 2012](#)).

Polski projektodawca nie zdecydował się na wprowadzenie definicji legalnej usług wodnych w rozumieniu pojęcia zdefiniowanego w systematyce aktu prawnego (w tzw. „słowniczku”) określonego na początku aktu lub danego rozdziału, które ma wiążące znaczenie dla całego aktu normatywnego. Treść normatywna została umieszczona w projekcie w rozdziale pt. Korzystanie z wód, w artykule stanowiącym, iż „usługi wodne polegają na zapewnieniu gospodarstwom domowym, podmiotom publicznym oraz podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą możliwości korzystania z wód w zakresie wykraczającym poza zakres powszechnego korzystania z wód, zwykłego korzystania z wód oraz szczególnego korzystania z wód”. Równocześnie w tym samym artykule ustanawia się katalog (zamknięty) usług wodnych, które mają obejmować:

- pobór wód podziemnych lub powierzchniowych,
- piętzenie, magazynowanie lub retencjonowanie wód podziemnych i powierzchniowych oraz korzystanie z tych wód,

- uzdatnianie wód podziemnych i powierzchniowych oraz ich dystrybucję,
- odbiór i oczyszczanie ścieków,
- wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, obejmujące także wprowadzanie ścieków do urządzeń wodnych, z wyjątkiem kanałów, o których mowa w art. 22 pkt 4,
- korzystanie z wód do celów energetyki, w tym energetyki wodnej,
- wprowadzanie do wód lub do ziemi wód opadowych lub roztopowych z systemów kanalizacji deszczowej, służących do odprowadzania opadów atmosferycznych,
- trwałe odwadnianie gruntów, obiektów lub wykopów budowlanych oraz zakładów górniczych, a także odprowadzanie wody pochodzącej z odwodnienia gruntów, obiektów lub wykopów budowlanych oraz zakładów górniczych do wód lub do ziemi,
- odprowadzanie do wód lub do ziemi wód pobranych i niewykorzystanych.

Takie ujęcie definicji usług wodnych ma charakter mieszany i stanowi kierunkowe zdefiniowanie celu usług wodnych, z równoczesnym rozwinięciem klasyfikacji rodzajów tych usług. Przedmiotowo definicja została skonstruowana według pojęć określonych w ustawie (w tym zdefiniowanych w „słowniczku”), co oznacza, że w praktyce stosowania przepisów nowej ustawy, po jej wejściu w życie, nieodzowne będzie dokonywanie wykładni systemowej, przy uwzględnieniu znaczenia wszystkich elementów definicyjnych, doprecyzowujących zakres pojęciowy „usług wodnych”.

Istotne jest tu dla przedsiębiorstw branżowych, zaliczenie do usług wodnych również tych wskazanych j.w. w pkt 8, gdyż w związku z wprowadzeniem nowej definicji usług wodnych (oraz opłatą za wody opadowe), zmianie ulegną dotychczasowe obciążenia dla użytkowników wód, w tym również odpowiednio dla przedsiębiorców geologiczno-górniczych (patrz poniżej pkt 5).

1.2. Własność wód i zarząd wodami

Według projektowanej regulacji jako generalna zasada utrzymana zostaje regulacja wyrażona aktualnie w art. 10, 14 i 14a ustawy Prawo wodne, co oznacza, że **wody będą stanowić własność skarbu państwa, innych osób prawnych albo osób fizycznych**. Wody morza terytorialnego, morskie wody wewnętrzne wraz z morskimi wodami wewnętrznymi Zatoki Gdańskiej, śródlądowe wody powierzchniowe płynące oraz wody podziemne będą nadal stanowić własność skarbu państwa (wody powierzchniowe stojące).

Wody stanowiące własność skarbu państwa lub jednostek samorządu terytorialnego pozostają jedynie co do zasady formalnie nadal „wodami publicznymi”. Płynące wody publiczne oraz grunty pokryte tymi wodami nie będą podlegać obrotowi cywilnoprawnemu, z wyjątkiem przypadków określonych w ustawie. Oznacza to, że projekt ustawy przejmuje regulacje art. 10 ust. 3 oraz art. 14 ust. 2 ustawy Prawo wodne. Wyjątki od tej reguły to oddawanie publicznych śródlądowych wód płynących, stanowiących własność skarbu państwa do rybackiego korzystania (aktualnie art. 13 ust. 2–8 ustawy Prawo wodne) oraz oddawanie w użytkowanie gruntów pokrytych wodami, stanowiących własność skarbu państwa (aktualnie art. 20 ustawy Prawo wodne).

Prawa właścicielskie w stosunku do „wód publicznych” stanowiących własność skarbu państwa, mają wykonywać:

- nowy, tworzony ustawą podmiot będący państwową osobą prawną pod nazwą **Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie** (dalej: PGW WP) (patrz poniżej pkt 3) – w stosunku do śródlądowych wód płynących oraz wód podziemnych,
- minister właściwy do spraw gospodarki morskiej w stosunku do wód morza terytorialnego oraz morskich wód wewnętrznych.

Wskazane podmioty będą odpowiednio gospodarować gruntami pokrytymi śródlądowymi wodami płynącymi, wodami morza terytorialnego oraz morskimi wodami wewnętrznymi. Gospodarowanie innym mieniem związanym z gospodarką wodną (śródlądowe wody stojące i grunty pod nimi), stanowiącym własność skarbu państwa, ma wykonywać starosta oraz wskazane jw. podmioty lub jednostki, którym to mienie zostało powierzone.

PGW WP ma wykonywać prawa właścicielskie w stosunku do nieruchomości stanowiących własność skarbu państwa, znajdujących się w obrębie działki ewidencyjnej, która obejmuje także śródlądowe płynące wody będące własnością skarbu państwa.

W nowej ustawie odzwierciedlony jest przepis art. 13 ust. 1 obowiązującej ustawy Prawo wodne, określający ogólną zasadę odnoszącą się do pobierania korzyści z wody oraz przepis art. 13 ust. 1a tej ustawy określający podmiot uprawniony do pobierania korzyści z wód w urządzeniach wodnych przeznaczonych do chowu lub hodowli ryb i usytuowanych na publicznych śródlądowych wodach powierzchniowych płynących. Regulacja zawarta w nowej ustawie ma uwzględniać, że w odniesieniu do wód będących własnością skarbu państwa, w stosunku do których prawa właścicielskie wykonują Wody Polskie, prawo do pobierania korzyści z tych wód, w postaci ryb oraz innych organizmów żyjących w tych wodach ma przysługiwać Wodom Polskim, czyli podmiotowi odpowiedzialnemu za realizację polityki zlewniowej.

Wody Polskie, państwowa osoba prawna będzie gospodarować mieniem skarbu państwa zgodnie z regułami wyrażonymi w przepisach o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących skarbowi państwa, a więc zgodnie z ustawą z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących skarbowi państwa ([Dz.U.2016.0.154](#)).

2.3. System organizacyjno-prawny. Podstawowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie jako nowy podmiot

Aktualny system organizacyjny zarządzania zasobami wodnymi w Polsce nie jest modelem organizacyjnie przejrzystym i umożliwiającym efektywne, sprawne i spójne gospodarowanie wodami. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest duża dezintegracja struktur zarządczych, co utrudnia realizację celów Dyrektywy. Istotnym problemem jest rozproszenie kompetencji pomiędzy różne organa o różnym zakresie obszarowym działania, a niekiedy połączenie w jednym organie „funkcji właścicielskich” i władczych, a liczba organów realizujących zadania w zakresie gospodarowania wodami powoduje, że koordynacja ich działań jest utrudniona³.

³ Strukturę tę tworzą: Minister Środowiska, Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, Dyrektorzy Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej (RZGW), Wojewódzkie Zarządy Melioracji i Urządzeń Wodnych, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Państwowy Instytut Geologiczny, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska, wojewodowie, marszałkowie województw, starostowie, wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast. W świetle aktualnie obowiązującego stanu prawnego gospodarowanie wodami to zarówno wykonywanie funkcji właścicielskich, jak i władczych.

Projekt ma na celu **kompleksowe uregulowanie gospodarowania wodami**, zarówno normując oddziaływania środkami władczymi w ramach zadań publicznych (imperium); jak wykonywanie zarządu zasobami wód, w tym przedmiotem własności skarbu państwa (dominium).

Zgodnie z projektowanymi przepisami, **organami właściwymi w sprawach gospodarowania wodami (czyli w obszarze imperium) mają być:**

- minister właściwy do spraw gospodarki wodnej,
- prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
- dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
- dyrektor zarządu zlewni Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
- kierownik nadzoru wodnego Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
- dyrektor urzędu morskiego,
- wojewoda,
- starosta,
- wójt, burmistrz, prezydent miasta.

Natomiast w **sferze dominium, prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych stanowiących własność skarbu państwa będą wykonywać:**

- **Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie** w stosunku do śródlądowych wód płynących oraz wód podziemnych,
- minister właściwy do spraw gospodarki morskiej w stosunku do wód morza terytorialnego oraz morskich wód wewnętrznych.

Podstawową zmianą organizacyjną proponowaną przez projekt jest **powołanie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie**, który w zakresie gospodarowania wodami ma wykonywać zarówno uprawnienia właścicielskie, jak i realizować kompetencje władcze. Został on bowiem zaliczony do „organów właściwych w sprawach gospodarowania wodami” i umiejscowiony jako organ w hierarchii administracji publicznej oraz jako podmiot reprezentujący skarb państwa i wykonujący „prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych”.

W zakresie struktury organizacyjnej PGW Wody Polskie mają zostać powołane, jako **odrębna osoba prawna należąca do sektora finansów publicznych**, jednak o pewnym niejednolitym charakterze wewnętrznym. W skład Wód Polskich mają wchodzić bowiem jako jednostki organizacyjne: Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (KZGW) z siedzibą w Warszawie; Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej (RZGW) z siedzibami w Gdańsku, Gliwicach, Krakowie, Poznaniu, Szczecinie, Warszawie i we Wrocławiu; zarządy zlewni oraz nadzory wodne. KZGW oraz RZGW zostaną zlikwidowane jedynie jako odrębne jednostki budżetowe, natomiast będą funkcjonować jako składowe struktury organizacyjne Wód Polskich. Z dniem wejścia w życie projektowanej ustawy Wody Polskie mają przejąć wykonywanie zadań dotychczasowego Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, dotychczasowych dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej oraz marszałków województw związane z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia skarbu państwa związanego z gospodarką wodną, a także inwestycjami w gospodarce wodnej. W strukturze instytucjonalnej Wody Polskie nie będą podmiotem całkowicie niezależnym. Minister właściwy do spraw gospodarki wodnej ma koordynować realizację zadań publicznych w gospodarce wodnej, w szczególności ma posiadać kompetencje do wydawania Prezesowi Wód Polskich

wytycznych i poleceń dotyczących sposobu realizacji zadania oraz żądania przekazania informacji w tym zakresie, a także do akceptowania przygotowanych przez Prezesa Wód Polskich propozycji dotyczących sposobu realizacji zadań w zakresie inwestycji.

Wprowadzane rozwiązania mają na celu skupienie zadań związanych z gospodarowaniem wodami i kompetencji dla ich realizacji w jednej instytucji (w obszarze działalności publicznoprawnej PGW Wody Polskie będą nie tylko organem administracji, wydającym akty administracyjne w indywidualnych sprawach przede wszystkim w zakresie zgód wodnoprawnych (Prezes jako organ II instancji, dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej PGW Wody Polski, dyrektorzy zarządu zlewni, kierownicy nadzoru wodnego). Do ich zakresu kompetencji zarządczych będzie należało także:

- sporządzanie projektów dokumentacji planistycznych w celu opracowania planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy,
- opracowywanie projektów planów gospodarowania dorzeczami (po zasięgnięciu opinii właściwych wojewodów),
- prowadzenie systemu informacyjnego gospodarowania wodami dla obszaru państwa z uwzględnieniem podziału państwa na obszary dorzeczy i regiony wodne,
- sprawowanie w określonym zakresie kontroli nad gospodarowaniem wodami,
- przeciwdziałanie skutkom suszy.

Równocześnie projektodawca przewiduje także wykonywanie określonych zadań w zakresie zarządzania wodami przez organa Państwowej Inspekcji Sanitarnej i organa inspekcji ochrony środowiska. Należy pamiętać, że w zakresie struktur instytucjonalnych funkcjonują także instytucje służby państwowej. Państwową służbę hydrologiczno-meteorologiczną oraz państwową służbę do spraw bezpieczeństwa budowli piętrzących pełni Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej–Państwowy Instytut Badawczy. Natomiast państwową służbę hydrogeologiczną pełni Państwowy Instytut Geologiczny–Państwowy Instytut Badawczy. W tym obszarze także jednak projektuje się istotne zmiany systemowe ([Projekt Ustawy 2016, Dz.U.2016. 59](#)).

Poprzez stworzenie Wód Polskich, składających się z kilku jednostek organizacyjnych działających w obszarach dorzecza, regionu wodnego czy zlewni, gospodarowanie zasobami wód i środowisk zależnych od wody będzie wykonywane na obszarach zdefiniowanych przede wszystkim pod względem hydrograficznym. Co prawda, określone zadania pozostaną do wykonania na szczeblu administracji rządowej i samorządowej (np. wojewoda, w drodze rozporządzenia będącego aktem prawa miejscowego, ma ustanawiać i znosić obwody rybackie), jednakże w istotnej sferze udzielania zgód wodnoprawnych – w tym pozwoleń wodnoprawnych – kompetencje do wydawania zostały przeniesione z organów administracji terytorialnej na Wody Polskie.

W obszarze prywatnoprawnym, a więc wykonywania funkcji właścicielskich, w istocie **projekt zakłada uproszczenie struktury zarządczej**. Jak wskazano wyżej, podział funkcji właścicielskich następuje pomiędzy dwa podmioty. W dotychczasowym systemie, na poziomie ustawowym, podmiotów uprawnionych do wykonywania funkcji zarządczych jest aż pięć, przy czym rzeczywiste ich wykonywanie zostaje powierzone jednostkom specjalnym w tym celu utworzonym jak Zarządy Melioracji i Urządzeń Wodnych na poziomie regionalnym. Liczba podmiotów odpowiedzialnych jest więc *de facto* jeszcze większa.

Projekt ma na celu skoncentrowanie zarządu w rękach gospodarujących własnością skarbu państwa i ograniczenie rozproszenia uprawnień i odpowiedzialności związanych z wy-

konywaniem funkcji właścicielskich. W dniu wejścia w życie ustawy trwały zarząd wód, gruntów pokrytych wodami oraz pozostałych nieruchomości – ustanowiony na rzecz regionalnych zarządów gospodarki wodnej oraz marszałków województw lub jednostek organizacyjnych samorządu województwa wykonujące zadania marszałków województw – ma wygasnąć z mocy prawa.

2.4. System reglamentacyjny (zgoda wodnoprawna)

Projekt wprowadza nową instytucję normatywną – zgodę wodnoprawną, która być jednym z instrumentów zarządzania zasobami wodnymi.

Zgoda wodnoprawna ma być udzielana przez:

- wydanie pozwolenia wodnoprawnego,
- przyjęcie zgłoszenia wodnoprawnego,
- ocenę wodnoprawną,
- wydanie innych decyzji przewidzianych w ustawie.

Następuje **zmiana katalogu przypadków, w których wymagane jest uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego**, poprzez m.in. dodanie obowiązku uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na:

- usługi wodne (patrz rozdz. 2.1),
- lokalizowanie na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenie ścieków, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania, jeżeli wydano decyzję zwalniającą od zakazów określonych w przepisach projektu.

Wprowadza się zmianę w obowiązku uzyskiwania zgodności pozwolenia wodnoprawnego z innymi aktami, polegającą na poszerzeniu katalogu aktów, z którymi pozwolenie to musi być zgodne o:

- plany ochrony i plany zadań ochronnych dla obszarów chronionych,
- plany zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy.

Zmianie ulegają zasady odmowy wydawania pozwoleń wodnoprawnych poprzez wprowadzenie:

- możliwości (fakultatywnie) takiej odmowy w przypadku, jeżeli zakład planujący korzystanie z wód lub wykonanie urządzeń wodnych albo inne działania wymagające pozwolenia wodnoprawnego, nie wywiązuje się z obowiązków wynikających z dotychczas wydanych pozwoleń wodnoprawnych,
- wyjątku dla pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, iż prawa i obowiązki w nim określone obowiązują od dnia, w którym decyzja o pozwoleniu stała się ostateczna, o ile w pozwoleniu nie została określona inna data obowiązywania tego pozwolenia,
- zapisu, że pozwolenia wodnoprawne wydaje się na podstawie operatu wodnoprawnego oraz zgromadzonych w toku postępowania dowodów, dokumentów i informacji.

Wprowadza się zmiany w określeniu zakresu (treści) przedmiotowego pozwolenia wodnoprawnego, polegające na:

- wprowadzeniu zapisu, że w pozwoleniu wodnoprawnym ustala się cel projektowanych do wykonania urządzeń wodnoprawnych i innych robót, cel i zakres korzystania z wód, warunki wykonywania uprawnienia oraz obowiązki niezbędne ze względu na ochronę zasobów środowiska, interesów ludności i gospodarki w zasięgu oddziaływania zamierzonego korzystania z wód lub planowanych do wykonania urządzeń wodnych,
- ustalaniu warunków pozwolenia wodnoprawnego w dostosowaniu do rodzaju działalności,
- dodaniu nowego obowiązku ustalanego w pozwoleniu wodnoprawnym co do przekazywania wyników prowadzonych pomiarów do organu właściwego do wydania pozwolenia wodnoprawnego, w terminie do dnia 31 marca każdego roku za rok poprzedni.

Ponadto, w rozdziale 2 projektu dotyczącym wydawania pozwoleń wodnoprawnych **wprowadza się nowy obowiązek** stanowiąc, iż zakłady zobowiązane są do stosowania metod referencyjnych określonych w przepisach wydanych na podstawie zawartej w projektowanej ustawie delegacji ustawowej dla ministra ds. gospodarki.

Równie **ważne zmiany dotyczą określenia zakresu przedmiotowego operatu wodnoprawnego**. Dodatkowo operat, na podstawie którego wydaje się pozwolenie wodnoprawne na wprowadzanie ścieków do wód, ziemi lub do urządzeń kanalizacyjnych, powinien zawierać m.in.:

- określanie w m³ wielkości, średniego dobowego oraz dopuszczalnego rocznego zrzutu ścieków, z wyszczególnieniem zróżnicowania opisujących parametrów w okresach sezonowej zmienności, jeżeli taka występuje, z wyłączeniem wód opadowych i roztopowych, dla których określa się w m³ wielkość maksymalnego sekundowego i średniego rocznego zrzutu,
- informacje o terminach odprowadzania wody oraz wprowadzania ścieków dla zakładów, których działalność cechuje się sezonową zmiennością,
- informacje o sposobie i zakresie prowadzenia pomiarów ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód, ziemi lub urządzeń kanalizacyjnych albo wykorzystywanych rolniczo.

Poszerzono katalog przypadków odmowy wydania pozwolenia wodnoprawnego również na sytuację, gdy projektowany sposób korzystania z wody narusza ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, albo decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

W związku z wprowadzeniem nowej instytucji zgody wodnoprawnej **wprowadza się zmiany** w przepisach dotyczących przypadków naruszenia interesów osób trzecich, które polegają na:

- rozszerzeniu możliwości nałożenia w drodze decyzji na zakład posiadający zgodę wodnoprawną dodatkowych obowiązków w postaci wykonania ekspertyzy i opracowania lub aktualizacji instrukcji gospodarowania wodą, jeżeli w wyniku realizacji zgody wodnoprawnej nastąpiło naruszenie interesów osób trzecich,
- wprowadzeniu możliwości zmiany pozwolenia wodnoprawnego albo ustalenia w drodze decyzji warunków wykonywania czynności lub robót wymagających zgłoszenia,

ograniczając zakres korzystania z wód oraz w zakresie obowiązków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym lub instrukcji gospodarowania wodą.

Zmianie ulegają terminy wygaśnięcia pozwolenia wodnoprawnego poprzez:

- rozszerzenie wygaśnięcia z mocy ustawy pozwolenia wodnoprawnego również na te przypadki, gdy inwestor w ramach realizacji przedsięwzięcia w zakresie linii kolejowych, lotnisk lub lądowisk nie rozpoczął wykonywania urządzeń wodnoprawnych w terminie 6 lat od dnia, w którym pozwolenie wodnoprawne na wykonanie tych urządzeń stało się ostateczne,
- wprowadzenie zapisu, zgodnie z którym terminy ustawowe wygaśnięcia pozwolenia wodnoprawnego wynoszące:
 - 3 lata od dnia, w którym to pozwolenie na wykonanie urządzeń wodnych stało się ostateczne dla zakładu, który nie rozpoczął wykonywania tych urządzeń,
 - 6 lat od dnia, w którym to pozwolenie na wykonanie urządzeń wodnych stało się ostateczne dla inwestora, który nie rozpoczął wykonywania tych urządzeń, w ramach realizacji przedsięwzięcia w zakresie dróg publicznych, linii kolejowych, lotnisk lub lądowisk,

mogą zostać przedłużone w drodze decyzji, nie dłużej niż na 3 lata, jeżeli wnioskodawca przed wygaśnięciem pozwolenia wodnoprawnego wystąpi z wnioskiem do organu właściwego do wydania pozwolenia wodnoprawnego i jeżeli nie będzie to wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko lub na obszar Natura 2000.

Ponadto, przy stwierdzeniu wygaśnięcia, cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia wodnoprawnego **wprowadzono zmiany** polegające m.in. na tym, że:

- możliwości nałożenia przez organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego, po jego wygaśnięciu, cofnięciu lub ograniczeniu, usunięcia negatywnych skutków w środowisku, wynikających z wykonywania pozwolenia lub powstałych w wyniku działalności prowadzonej niezgodnie z warunkami w nim określonymi, określając obowiązki zakładu niezbędne dla kształtowania zasobów wodnych oraz zakres i termin ich wykonania,
- nałożenia na zakład, w drodze decyzji przez organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego, po jego wygaśnięciu lub cofnięciu, obowiązku usunięcia urządzeń wodnych, które zostały wykonane lub były użytkowane na podstawie tego pozwolenia (dotychczas organ mógł nałożyć takie obowiązki – fakultatywnie).

Zmianie ulega katalog przypadków budowy i czynności wymagających zgłoszenia wodnoprawnego poprzez modyfikację i dodanie nowych obowiązków w zakresie zgłoszenia m.in.:

- prowadzenia robót w wodach oraz innych robót, które mogą być przyczyną zmiany stanu wód podziemnych,
- wykonywania urządzeń odwadniających obiekty budowlane, o zasięgu oddziaływania niewykraczającym poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem,
- odprowadzanie wód z wykopów budowlanych lub z próbnych pompowań otworów hydrogeologicznych,
- wykonywanie robót lub obiektów budowlanych, mających wpływ na zmniejszenie naturalnej retencji terenowej przez wyłączenie mniej niż 30% powierzchni nieruchomości, na której planowane są roboty lub obiekty budowlane z powierzchni biologicznie czynnej.

W Projekcie **wprowadza się zamknięty katalog przypadków, w których wymagane jest uzyskanie oceny wodnoprawnej**. Są nimi podjęcie inwestycji lub działania w zakresie m.in.:

- korzystania z wód w ramach usług wodnych,
- długotrwałego obniżenia poziomu zwierciadła wody podziemnej,
- piętrenia wody podziemnej,
- rekultywacji wód powierzchniowych lub podziemnych,
- wprowadzania do wód powierzchniowych substancji hamujących rozwój glonów,
- wykonania urządzeń wodnych,
- regulacji wód, zabudowy potoków górskich oraz kształtowania nowych koryt cieków naturalnych,
- zmiany ukształtowania terenu na gruntach przylegających do wód, mającej wpływ na warunki przepływu wody,
- robót i obiektów budowlanych mających wpływ na zmniejszenie naturalnej retencji terenowej,

mogącego wpłynąć na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych, o których mowa we wskazanych przepisach projektowanej ustawy.

Istotnym *novum* jest wprowadzenie instytucji „zastąpienia” oceny wodnoprawnej decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach. Zgodnie z projektem w przypadku przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko ([Dz.U.2008.199.1227](#)) ocenę wodnoprawną zastępuje się decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach oraz decyzją, przed wydaniem której jest przeprowadzana ponowna ocena oddziaływania na środowisko – o ile taka ocena jest w przypadku danego przedsięwzięcia przeprowadzana. W postępowaniach o wydanie tych decyzji stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące obowiązku uzyskania oceny wodnoprawnej.

Z tą ostatnią zmianą związane są istotne zmiany wprowadzane w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, polegające m.in. na tym, że:

1. Postanowienia stwierdzające obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko lub postanowienia stwierdzające brak takiego obowiązku na podstawie zmiany art. 64, **wydawane mają być po zasięgnięciu opinii również organu właściwego do wydania oceny wodnoprawnej**.
2. **Wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach będzie obowiązkowe**, zgodnie ze zmianą art. 72 ust. 1, również m.in. przed uzyskaniem pozwolenia wodnoprawnego na regulację wód, pozwolenia wodnoprawnego na wykonanie urządzeń wodnych oraz pozwolenia wodnoprawnego na wydobywanie z wód kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów, w ramach usług wodnych wydawanych na podstawie nowej ustawy Prawo wodne.
3. Zgodnie z dodanym ust. 3a w art. 74, stroną postępowania o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach ma być wnioskodawca oraz zawsze podmiot, któremu przysługuje jakiegokolwiek prawo rzeczowe do nieruchomości znajdującej się w obszarze, na który będzie oddziaływać przedsięwzięcie. Przez obszar ten będzie się rozumiało:

- działki przylegające bezpośrednio do działek, na których ma być realizowane przedsięwzięcie,
 - działki, na których w wyniku realizacji lub funkcjonowania przedsięwzięcia zostałyby przekroczone standardy jakości środowiska,
 - działki znajdujące się w zasięgu znaczącego oddziaływania przedsięwzięcia, które może wprowadzić ograniczenia w zagospodarowaniu nieruchomości, zgodnie z jej aktualnym przeznaczeniem.
4. Jeżeli będzie przeprowadzana ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, zgodnie ze zmianą art. 77, **uzgadniać się będzie warunki realizacji przedsięwzięcia również z organem właściwym do wydania oceny wodnoprawnej.**

Do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, dotyczących decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydawanych na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz decyzji, przed wydaniem których przeprowadza się ponowną ocenę oddziaływania na środowisko, **stosować ma się przepisy dotychczasowe.**

2.5. Instrumenty ekonomiczno-prawne (opłaty)

Z uwagi na bardzo szeroki zakres zmian dotyczących opłat jako instrumentów ekonomicznych w gospodarowaniu wodami, w tym miejscu autor ogranicza się do wskazania tych zasadniczych. Niemniej nowe regulacje w tym zakresie będą istotnie oddziaływać na działalność geologiczno-górnictwem (patrz dalej rozdz. 3).

Jak głosi uzasadnienie projektu, kompleksowe i sprawne zarządzanie wymaga bezpośredniego dostępu do środków finansowych. W tym celu projektodawcy zakładają, że opłaty za usługi wodne oraz opłaty podwyższone uiszczane będą bezpośrednio przez korzystających z tych usług na rachunek Wód Polskich, a wpływy z tych opłat stanowić będą zasadniczo ich przychód. Pobieranie opłat przez jednostkę centralną, w tym przypadku prowadzić ma do bezpośredniego powiązania systemu zarządzania z systemem finansowania zadań powierzonych zarządzającemu.

W projekcie wprowadza się **ustawowy katalog zamknięty instrumentów ekonomicznych służących gospodarowaniu wodami**, do których zalicza się **należności o charakterze cywilno-prawnym** (w tym za: użytkowanie obwodu rybackiego, użytkowanie gruntów pokrytych wodami, umowy trwałego zarządu wykonywania rybactwa śródlądowego, przychody ze sprzedaży lub dzierżawy nieruchomości skarbu państwa) oraz **należności publiczno-prawne** (w tym za: korzystanie ze śródlądowych dróg wodnych oraz urządzeń wodnych, dostawę wody, żeglugę oraz przewóz, holowanie lub spław drewna, korzystanie ze śluz lub pochylni, opłaty dotyczące pozwoleń wodnoprawnych, opłaty za korzystanie ze środowiska – wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi oraz pobór wód, opłaty podwyższone za korzystanie ze środowiska, opłaty melioracyjne (rowy, drenaż, odwadnianie, stawy rybne).

W zakresie instrumentów ekonomicznych służących gospodarowaniu wodami, które przewiduje nowe Prawo wodne, **istotne będzie** m.in. przeniesienie z przepisów Prawa

ochrony środowiska do przepisów Prawa wodnego opłat za tzw. usługi wodne wykonywane na podstawie stosownych decyzji administracyjnych (pozwolenia wodnoprawne, pozwolenie zintegrowane), jak i **wprowadzenie podziału na opłatę stałą** (określaną w pozwoleniu) oraz opłatę zmienną (analogiczną do dotychczas obowiązującej), ponoszoną za faktyczny pobór wód lub ilość substancji wprowadzonych do środowiska.

Procedura ustalania i pobierania opłat z tytułu usług wodnych oraz naliczania i poboru innych należności z tytułu gospodarowania wodami oraz rozpoznawanie sporów co do ich wysokości przypisane zostało do kompetencji PGW Wody Polskie. Wymierzanie opłat za usługi wodne zostało przypisane do kompetencji jednostki organizacyjnej PGW Wody Polskie, jaką będą zarządy zlewni, natomiast wydawanie decyzji wymierzającej wysokość opłaty za te usługi, w przypadku nie uregulowania opłaty na podstawie informacji przekazanej przez zarządy zlewni, przypisano do kompetencji dyrektora zarządu zlewni, czyli organu właściwego do spraw gospodarowania wodami. W zakresie należności za korzystanie z śródlądowych dróg wodnych i ich odcinków oraz urządzeń wodnych stanowiących własność skarbu państwa, ustalanie wysokości tych należności przypisano do kompetencji zarządów zlewni.

Jak można wyczytać z uzasadnienia projektu, *ratio legis* zmian w odniesieniu do wysokości opłat oparto na założeniu, że gospodarowanie wodami powinno odbywać się zgodnie z zasadą zagwarantowanego zwrotu kosztów za usługi wodne zgodnie z wymogami unijnymi (art. 9 Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE). Natomiast kalkulacja zwrotu kosztów za usługi wodne uwzględniać musi udział różnych użytkowników wody, w tym przemysł, gospodarstwa domowe i rolnictwo.

Należy zwrócić uwagę, że w odniesieniu do opłat za usługi wodne **wprowadza się obok opłaty zmiennej opłatę stałą określaną odpowiednio w pozwoleniu wodnoprawnym lub pozwoleniu zintegrowanym. Górne stawki jednostkowe opłat określa ustawa, natomiast docelowo stawki jednostkowe opłat mają zostać określone w rozporządzeniu wydanym przez Radę Ministrów.**

3. Wybrane istotne zagadnienia mające znaczenie dla działalności geologiczno-górnictwej

Nie ulega wątpliwości, że **większość nowych rozwiązań będzie miała znaczenie dla działalności geologiczno-górnictwej**, co wymagać będzie od przedsiębiorców – przyszłych i obecnych koncesjonariuszy podjęcia odpowiednich wdrożeniowych działań wyprzedzających.

Poniżej wskazano tylko na wybrane zagadnienia, które – o ile projektowana ustawa wejdzie w życie w planowanym terminie – będą rodzić określone skutki prawne.

Z punktu widzenia tzw. spraw w toku, przedsiębiorcy powinni zwrócić uwagę na przepis przejściowy projektowanej ustawy stanowiący, że organa właściwe do wydawania pozwoleń wodnoprawnych oraz pozwoleń zintegrowanych, **na wniosek zainteresowanych przedsiębiorców, mogą dokonać do dnia 31 grudnia 2018 r.** zmiany tych pozwoleń ustalając w nich rzeczywiste „maksymalne ilości pobieranej” wody przez te zakłady. W praktyce ten zapis może mieć istotne znaczenie dla działalności w toku w zakresie dostosowywania warunków jej prowadzenia do wymogów nowej ustawy.

Należy też wskazać, że projektowana ustawa wprowadza **dwa nowe obowiązki**:

- pobór wód powierzchniowych lub podziemnych zawsze wymagać będzie stosowania urządzeń umożliwiających pomiar ilości pobranej wody,
- wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi również wymagać będzie stosowania urządzeń umożliwiających pomiar ilości wprowadzonych ścieków.

Jeżeli podmiot korzystający z usług wodnych pobiera wodę podziemną lub powierzchniową do różnych celów lub potrzeb, będzie obowiązany zapewnić odrębny pomiar ilości wody pobieranej dla każdego z tych celów lub potrzeb.

Ustalenia poboru wody i/lub odprowadzania ścieków mają być podstawą do określenia przez Wody Polskie wysokości opłat z tego tytułu, co przekazywane będzie podmiotom korzystającym z usług wodnych w formie informacji.

W celu ustalenia ilości pobranej wody oraz ilości lub temperatury wprowadzanych ścieków na potrzeby ustalenia wysokości opłat za usługi wodne **podmioty korzystające z usług wodnych będą zobowiązane zainstalować i stale stosować**:

- urządzenia pomiarowe służące do pomiaru ilości pobieranej wody oraz odprowadzanych wód lub ścieków,
- urządzenia pomiarowe służące do pomiaru ilości ścieków, jeżeli wprowadzają do wód lub do ziemi ścieki w ilości średniej dobowej powyżej $0,01 \text{ m}^3/\text{s}$,
- urządzenia służące do pomiaru temperatury na wlocie do ujęcia wody oraz na wylocie do odbiornika dla wód z systemów chłodzenia elektrowni lub elektrociepłowni.

Podmioty korzystające z usług wodnych, wprowadzające do wód lub do ziemi ścieki w ilości średniej dobowej nie wyższej niż $0,01 \text{ m}^3/\text{s}$, mają badać skład ścieków w krajowych laboratoriach akredytowanych w rozumieniu ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności.

Do ustalenia ilości pobranej wody oraz ilości lub temperatury wprowadzanych ścieków wprowadza się obowiązek używania urządzeń pomiarowych, które spełniają wymagania prawnej kontroli metrologicznej w rozumieniu ustawy z dnia 11 maja 2001 r. – Prawo o miarach (Dz.U.2013.1069).

Wykonywanie pomiarów ilości i składu ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, w tym pobieranie próbek, będzie następować zgodnie z art. 147a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2016.672).

Wymóg stosowania urządzeń umożliwiających pomiar ilości pobranej wody oraz ilości ścieków wprowadzonych do wód lub do ziemi, o którym mowa we wskazanych przepisach projektu ustawy, **ma zacząć obowiązywać po upływie 2 lat od wejścia w życie ustawy**. Do czasu zainstalowania wszystkich urządzeń pomiarowych, których legalizacji dokonają PGW WP, ustalenie opłat za usługi wodne w okresie przejściowym będzie następować na podstawie:

- celu i zakresu korzystania z wód określonego w pozwoleniu wodnoprawnym albo w pozwoleniu zintegrowanym,
- pomiarów dokonywanych przez organa administracji w ramach kontroli gospodarowania wodami lub ustaleń z przeglądów pozwoleń wodnoprawnych,
- pomiarów dokonywanych przez organa administracji w ramach kontroli pozwoleń zintegrowanych.

W okresie przejściowym, do dwóch lat, Wody Polskie mają ustalać wysokość opłat, nie uwzględniając średniego niskiego przepływu z wielolecia (SNQ).

Do dnia 1 stycznia 2019 r. Wody Polskie mają opracować metodykę wyznaczania średniego niskiego przepływu z wielolecia (SNQ), na potrzeby ustalania wysokości opłat za usługi wodne.

Od dnia wejścia w życie nowej ustawy, Wody Polskie będą także zobowiązane prowadzić, na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów korzystających z usług wodnych oraz danych technicznych i technologicznych, a także pomiarów dokonywanych przez organa administracji **ewidencję**, która będzie corocznie aktualizowana. Będzie to podstawa do obliczania opłat.

Projekt Ustawy zawęża zakres wyłączenia przepisów Prawa wodnego w odniesieniu do zagadnień regulowanych Prawem geologicznym i górnictwem. Przepisy Prawa wodnego **nie będą miały zatem (wyłącznie) zastosowania do (i) poszukiwania i rozpoznawania wód podziemnych; (ii) solanek, wód leczniczych oraz termalnych; oraz (iii) wprowadzania do górotworu wód pochodzących z odwodnienia zakładów górniczych oraz wykorzystanych solanek, wód leczniczych oraz termalnych.** Tym samym zrezygnowano z zawartego w aktualnie obowiązującym Prawie wodnym wyłączenia przepisów tego prawa w odniesieniu do korzystania z wód zgromadzonych za pomocą urządzeń oraz instalacji technicznych niebędących urządzeniami wodnymi. To oznacza, że przepisy dotyczące m.in. opłat (w tym te przeniesione z Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska) będą miały zastosowanie do każdego poboru wód podziemnych i wprowadzania wód do górotworu innych niż z odwadniania zasobów górniczych.

Podsumowanie

Niezależnie od ostatecznego kształtu nowego Prawa wodnego, już na obecnym etapie można zidentyfikować konkretne ryzyka związane z wejściem w życie nowej regulacji (przy założeniu jednak, że większość istotnych zmian systemowych zostanie utrzymana). Do istotniejszych należą:

- ryzyko terminu wejścia w życie ustawy (zachowania odpowiedniego *vacatio legis*) – okres 3–4 miesięcy na wejście w życie ustawy od jej ogłoszenia może okazać się za krótki (dotychczasowa praktyka legislacyjna pokazuje, że okres ten powinien wynosić co najmniej 6 miesięcy);
- ryzyko wykonawcze – dotyczące sposobu, jakości i terminowości opracowania i publikacji aktów wykonawczych, zapewnienia ciągłości usług, ujednoczenia procedur, zwłaszcza mając na uwadze termin i środki ujednoczenia procedur i standardów;
- ryzyko regulacyjne – dotyczące zmian w regulacjach wykonawczych, rozporządzeniach, zarządzeniach i aktach prawa lokalnego (prawo miejscowe); powiązane również z ryzykiem zarządczym/kompetencyjnym co do możliwych sporów kompetencyjnych, a co za tym idzie ryzyko wydłużenia czasu rozstrzygnięcia spraw;
- ryzyko przejrzystości i spójności regulacji – dotyczące zrozumienia treści przepisów zarówno przez administrację, jak i obywateli (społeczeństwo) oraz przedsiębiorców korzystających z wód.

Z uwagi na powyższe, mając na uwadze ochronę m.in. spraw w toku, obszerność regulacji i wysoki stopień skomplikowania wprowadzanych nowych instytucji i rozwiązań, dla przedsiębiorców, a zwłaszcza tych branży geologiczno-górnictwa, zachodzi niewątpliwie

konieczność wnikliwego zapoznania się z nowym aktem prawnym przez właściwe służby, komórki merytoryczne przedsiębiorstwa. Może okazać się celowe i zasadne **przeprowadzenie wewnętrznych audytów przedsięwzięć i dokumentów** w celu wytypowania tych do zmian w związku z wejściem w życie nowego prawa, ewentualnie podjęcia decyzji o wszczęciu postępowań do końca 2016 roku tak, aby procedować jeszcze pod dotychczas obowiązującym prawem. W ramach przygotowania przedsiębiorstwa rozważyć należy również **identyfikację i oszacowanie wzrostu kosztów** (nakładów), spadku rentowności przedsięwzięć; podjęcie działań związanych z **przygotowaniem wymaganego opomiarowania i sprawozdawczości oraz ustalenia opłaty zmiennej**; opracowanie i wdrożenie w przedsiębiorstwie **Mapy ryzyk** dla wdrożeń regulacji.

Mając na uwadze, że nowa instytucja zgody wodnoprawnej m.in. przez przyjęcie zgłoszenia wodnoprawnego, wydanie oceny wodnoprawnej i zmianę organów prowadzących te postępowania **wymaga ustalenia, jakich trwających postępowań** (które będą wszczynane w II poł. 2016 r. i nie zakańczane w 2016 r.) mogą dotknąć zmiany Prawa wodnego, a także **jakie projektowane prace i roboty** będą podlegały zgłoszeniom, wnioskom, zatwierdzeniom przez składanie stosownych dokumentów właściwym organom po 01.01.2017 r., do których będzie się stosować nowe regulacje w postępowaniach przed nowymi organami. Rozpoznanie to jest niezbędne dla **zidentyfikowania czy zajdą okoliczności powodujące zwiększenie lub zmniejszenie zakresu obowiązków**, a w tym i kosztów, oraz czy i w jakich sytuacjach należy starać się zakończyć postępowania lub złożyć wnioski z odpowiednimi dokumentami celem zgłoszeń, zatwierdzeń czy uzyskania decyzji, aby uzyskać odpowiednie decyzje, zgody czy zatwierdzenia (milczący akcept) jeszcze pod rządami dotychczasowego prawa, choć już po 01.01.2017 r.

Trzeba także rozpoznać i brać pod uwagę **istotne zmiany w zakresie wymaganych informacji, dokumentów, treści wniosków i załączników, operatów, ocen** dla procedowania w zakresie zgody wodnoprawnej, co będzie wymagać nowego zakresu prac przygotowawczych i ewentualnie usług lub informacji pozyskiwanych z zewnątrz, dla potrzeb sporządzania dokumentów i składanych zgłoszeń, wniosków.

Bardzo istotne jest również to, że zmiany dotyczące ochrony wód, zbiorników wodnych, wód podziemnych, stref ochronnych i zarządzania ryzykiem przeciwpowodziowym powodują, że **zajdzie konieczność analizy i ewentualnie przeprowadzenia audytu w zakresie ujawnienia przypadków, w których pojawi się obowiązek sporządzania nowych dokumentów i uzyskiwania nowych lub po raz pierwszy zgód wodnoprawnych** (zgłoszenia wodnoprawnego, oceny wodnoprawnej, instrukcji gospodarowania wodami) bądź też zajdą okoliczności stwarzające **ryzyko cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia wodnoprawnego** m.in. w związku z naruszeniem interesów osób trzecich.

Literatura

Dz.U. 2015.469 – Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne, z późn. zm.

Dz.U. 2016.672 – Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, z późn. zm.

Dz.U. 2011.163.981 – Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze, z późn. zm.

Dz.U. 2015.139 – Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, z późn. zm.

Projekt Rozporządzenia 2016 – Projekt Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 czerwca 2016 r. (wraz z uzasadnieniem). Warszawa 2016.

Dz.U. L 327. 22.12.2000 – Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Water Framework Directive).

Komunikat Komisji Europejskiej 2012 – „Environment: Commission refers Germany to Court over incomplete cost recovery for water services” („Środowisko: Komisja kieruje do Trybunału sprawę Niemiec dotyczącą niepełnego odzyskania kosztów usług wodnych”). Komunikat prasowy.

Dz.U. 2016.0.154 – Załącznik do Obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 stycznia 2016 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa.

Projekt Ustawy 2016 – Projekt z dnia 13 września 2016 r. ustawy o Polskiej Służbie Geologicznej.

Dz.U. z 2016, poz. 59 – Zarządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie powołania Zespołu roboczego do przeprowadzenia postępowania przygotowawczego mającego na celu dokonanie oceny potrzeby oraz warunków podziału Państwowego Instytutu Geologicznego.

Dz.U. 2008.199.1227 – Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, z późn. zm.

Dz.U. z 2013 r. poz. 1069 – Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. Prawo o miarach, z późn. zm.

Dz.U. 2016.672 – Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, z późn. zm.